

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

11 листопада 2021 р.

Київ

№ 623-р

Про результати розгляду справи
про узгоджені дії

Антимонопольний комітет України, розглянувши справу № 130-25/15-21-УД про надання дозволу компанії «Mastercard Europe S.A.» (м. Ватерлоо, Бельгія) і компанії «Visa International Service Association» (м. Фостер-Сіті, Каліфорнія, США) на узгоджені дії у вигляді зменшення розміру внутрішньодержавних міжбанківських комісій, які визначаються платіжною організацією платіжної системи щодо відповідних споживчих платіжних облікових реквізитів, які сплачуються еквайром на користь емітента, в Україні, що буде реалізоване у формі Меморандуму про сприяння конкурентному платіжному ринку в Україні між компанією «Mastercard Europe S.A.» (м. Ватерлоо, Бельгія), компанією «Visa International Service Association» (м. Фостер-Сіті, Каліфорнія, США) і Національним банком України,

ВСТАНОВИВ:

Узгоджені дії полягають у зменшенні розміру внутрішньодержавних міжбанківських комісій, які визначаються платіжною організацією платіжної системи щодо відповідних споживчих платіжних облікових реквізитів, які сплачуються еквайром на користь емітента, в Україні, що буде реалізоване у формі Меморандуму про сприяння конкурентному платіжному ринку в Україні, який буде підписаний між учасниками узгоджених дій та Національним банком України (далі – Меморандум).

Відповідно до Меморандуму платіжні організації погодилися здійснити поступове та синхронне зниження граничного розміру ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій в Україні щодо споживчих платіжних реквізитів за таким графіком:

починаючи з 01.07.2021: $\leq 1,20$ відсотка;

починаючи з 01.07.2022: $\leq 1,00$ відсотка;

починаючи з 01.07.2023: $\leq 0,90$ відсотка.

Разом із цим, відповідно до додаткової угоди № 1 до Меморандуму:

зниження граничного розміру ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій в Україні щодо споживчих платіжних реквізитів відбуватиметься за таким графіком:

з наступного робочого дня після сплину чотирнадцяти календарних днів після дати отримання дозволу Антимонопольного комітету України відповідно до закону про конкуренцію: $\leq 1,20$ відсотка;

починаючи з 01.07.2022: $\leq 1,00$ відсотка;

починаючи з 01.07.2023: $\leq 0,90$ відсотка.

Метою підписання Меморандуму є необхідність покращити ефективність та розширити сферу застосування цифрових платежів, попередити кризу на ринку безготівкових платежів та сприяти збільшенню безготівкових карткових платежів;

Меморандум є відкритим для приєднання усіх учасників ринку, а саме: операторів платіжних систем, що присутні на ринку України та інших учасників;

заплановані узгоджені дії спрямовані на визначення ефективного розміру ставок міжбанківської комісії (інтерчейндж), що дозволить усім учасникам ринку належно брати участь у ринку безготівкових платежів, а саме: зниження ставок стандартної внутрішньодержавної комісії та встановлення їх на такому рівні, що продовжить підтримувати баланс між інтересами банків-емітентів та банків-еквайрів та, як наслідок, держателів карток та торгово-сервісних підприємств;

міжбанківська комісія зазвичай застосовується між банком-еквайром та банком-емітентом, що належать до платіжної системи, для збалансування інтересів торгово-сервісних підприємств та держателів карток. Отже, міжбанківська комісія є непрямим способом залучити обидві сторони до участі на ринку. Тому така комісія, через конкуренцію між банками-еквайрами, повністю або частково переходить на торгово-сервісні підприємства у вигляді комісії, яку таке підприємство має сплатити банку-еквайру, яка включає міжбанківську комісію, а також інші комісії, які банк-еквайр стягує з торгово-сервісного підприємства;

високі ставки комісії за еквайринг, що включає в себе міжбанківську комісію, можуть призвести до того, що торгово-сервісні підприємства припинять приймати безготівкові платежі, оскільки це буде для них економічно недоцільно. Заплановані узгоджені дії, шляхом зменшення ставок міжбанківської комісії, дозволять відповідно зменшити ставку комісії за еквайринг для торгово-сервісних підприємств, що дозволить торгово-сервісним підприємствам надалі приймати безготівкові платежі на комерційно прийнятних умовах;

міжбанківські комісії послідовно відстежуються та коригуються кожною платіжною системою окремо, іноді дещо збільшуються або знижуються, щоб забезпечити збалансованість економіки та цінності трансакцій для всіх сторін.

Відносини контролю учасників узгоджених дій та опис їх видів діяльності.

За інформацією учасників узгоджених дій:

компанія «Mastercard Europe S.A.» належить до групи суб'єктів господарювання, кінцевим бенефіціарним власником якої є компанія «Mastercard Incorporated» (м. Пурчейз, штат Нью-Йорк, США), що утворюють Групу «Mastercard». Група «Mastercard» забезпечує обробку платіжних трансакцій, а також пропонує низку платіжних продуктів та послуг у всьому світі;

Група «Mastercard» здійснює діяльність на території України через:

компанію «Mastercard Europe S.A.», яка здійснює діяльність із надання: послуг обробки платіжних трансакцій із платіжними картками; інформаційних та консультаційних послуг, що пов'язані із платіжними трансакціями за допомогою платіжних карток;

представництво «Mastercard Europe S.A.», яке здійснює діяльність представницького офісу компанії «Mastercard Europe S.A.» та взаємодіє з українськими банками, які є учасниками платіжної системи Mastercard;

компанія «Visa» належить до групи суб'єктів господарювання, кінцевим бенефіціарним власником якої є компанія «Visa Inc» (м. Сан-Франциско, штат Каліфорнія, США), що утворюють Групу «Visa». Група «Visa» надає послуги з обробки трансакцій, управління ризиками та інформаційні послуги;

Група «Visa» здійснює діяльність на території України через:

компанію «Visa», яка здійснює діяльність із надання послуг обробки платіжних трансакцій, управління ризиками (продукти та послуги для забезпечення захисту від шахрайства, крадіжок та несанкціонованого використання) та інформаційні послуги;

товариство з обмеженою відповідальністю «ВІЗА УКРАЇНА» (м. Київ, Україна), яке здійснює діяльність із надання інформаційно-консультаційних послуг, реклами, технічної підтримки клієнтів компанії «Visa»;

компанію «Cybersource International Inc.» (м. Сан-Франциско, штат Каліфорнія, США), яка здійснює діяльність із реалізації технологій для онлайн-бізнесів, які забезпечують проведення оплати, керування ризиками, захист від шахрайства та пов'язані послуги.

Опис задіяних ринків.

Відповідно до інформації учасників узгоджених дій:

процес еквайрингу та роль платіжної системи в ньому:

послуги еквайрингу включають, зокрема, технологічні, інформаційні та розрахункові послуги, що надаються торгово-сервісним підприємствам за операціями оплати товарів та послуг за допомогою платіжних карток на обладнанні, або за допомогою програмно-апаратного комплексу, що був наданий банком;

еквайринг – це технологія прийому платежів з використанням платіжних реквізитів, які містяться на платіжних картках або інших носіях. Для обробки та передачі платіжної інформації покупця (держателя картки) використовується спеціальний термінал або програмно-апаратний комплекс. Оплата можлива за допомогою дебетових та кредитних карток або за допомогою пристроїв – телефонів, браслетів чи годинників, які містять платіжні реквізити покупця;

учасниками еквайрингу є: (i) торгово-сервісне підприємство; (ii) банк-еквайр, який надає платіжний термінал або програмно-апаратний комплекс; (iii) банк-емітент, що випускає картку, з якої відбувається оплата; (iv) покупець, який розраховується за товари та послуги безготівково;

еквайринг за видами ділиться на торговельний та Інтернет-еквайринг;

для торговельного еквайрингу використовуються POS-термінали, оснащені пристроєм для читання карт (безконтактним, чіпи і з магнітною смугою), модулями зв'язку Ethernet, GPRS, 3G, Wi-Fi, клавіатурою для введення ПІН-коду, чековим принтером, а також інші пристрої, такі як смартфони з функцією NFC;

платіжні системи не надають послуг еквайрингу, а лише надають послуги обробки усіх та будь-яких платіжних трансакцій із використанням платіжних карток відповідної платіжної системи;

щодо внутрішньодержавних міжбанківських комісій:

відповідно до інформації, наданої Національним банком України [лист від 05.08.2021 № 57-0010/72009 (zareestrovaniy u Komiteti vid 06.08.2021 za № 11-01/11039)]:

згідно з усталеною міжнародною практикою розмір міжбанківських комісій встановлюється платіжними системами відповідно до правил платіжних систем з урахуванням вимог законодавства. Законодавством України не передбачено встановлення / регулювання розміру міжбанківських комісій. Розмір інтерчейндж в Україні визначається відповідно до ринкових умов та встановлюється самостійно кожною картковою платіжною системою для своїх учасників. Підхід до встановлення міжбанківської комісії визначається самостійно платіжною системою;

відповідно до інформації учасників узгоджених дій:

ставки міжбанківських комісій, що визначаються платіжною системою, є ставками, що застосовуються за замовчуванням за відсутності ставок погоджених у двосторонньому порядку між банком-емітентом та банком-еквайром;

зважаючи на те, що переважно на ринку діє значна кількість банків, досягнення таких двосторонніх домовленостей є технічно складним процесом та вимагає від учасників

залучення значних ресурсів. Саме тому платіжні системи визначають стандартні (за замовчуванням) ставки міжбанківських комісій, але виключно для тих випадків, коли банки самостійно не домовилися про індивідуальні розміри застосованих міжбанківських комісій;

водночас, незалежно від стандартних (за замовчуванням) ставок міжбанківських комісій, банки-емітенти й еквайрингові установи (банки-еквайри) мають повне право встановлювати ставки міжбанківської комісії, що застосовуються між такими банками-емітентами та еквайринговими установами (банками-еквайрами) за двосторонніми угодами, що встановлюють взаємно узгоджені ставки внутрішньодержавної міжбанківської комісійної винагороди. Наприклад, такі ставки обміну встановлюються у випадку, коли дві чи декілька фінансових установ вирішили об'єднати свої мережі банкоматів. Такі двосторонні угоди не підпадають під дію Меморандуму та не є предметом запланованої ініціативи;

платіжна система має найкращу позицію для визначення ставок міжбанківської комісії за замовчуванням (на відміну від самих банків), оскільки платіжна система враховує інтереси франшизи в цілому (на відміну від банків-емітентів та банків-еквайрів із часто протилежними інтересами);

визначення ставок міжбанківської комісії на її оптимальному рівні забезпечує балансування інтересів емітентів / держателів карток та еквайрів / торгово-сервісних підприємств з метою забезпечення максимального загального результату, а саме максимальної кількості платіжних карток та пунктів прийому таких карток;

оскільки платіжні системи не отримують доходу від міжбанківських комісій (на відміну від банків-емітентів), проте заробляють, коли відбуваються трансакції, платіжна система має найкращу позицію для визначення ставок міжбанківської комісії, оскільки вона забезпечує інтереси як банків-емітентів, так і банків-еквайрів, забезпечуючи максимальну кількість карток, пунктів прийому таких карток та трансакцій, що відбуваються;

отже, платіжні системи не видають картки фізичним чи юридичним особам, не надають кредити, не надають послуги еквайрингу, не встановлюють ставки і комісії для держателів карток та торгово-сервісних підприємств. Це є функціями фінансових установ, що є учасниками платіжних систем. Платіжні системи не отримують виручки та не несуть кредитного ризику у зв'язку з відсотками та комісіями, що сплачуються держателями карток та торгово-сервісними підприємствами фінансовим установам. Також, платіжні системи не отримують доходу від комісій, що стягується із торгово-сервісних підприємств за прийняття карткових платежів їхніми еквайринговими фінансовими установами;

[інформація визначена заявниками, як інформація з обмеженим доступом]

критерії та процедури визначення міжбанківської комісії:

розмір міжбанківської комісійної винагороди (інтерчейндж) встановлюється відповідно до ринкових умов, що змінюються. Платіжна система проводить періодичну оцінку стану ринку для визначення ставок міжбанківської комісійної винагороди. Під час встановлення розміру міжбанківської комісійної винагороди враховуються різні чинники, включаючи специфіку продукту, його цінність для торгово-сервісного підприємства, тип роздрібного бізнесу, спосіб обробки трансакції, пов'язаний з трансакціями ризик і багато іншого;

процес визначення розмірів міжбанківської комісії складний і пов'язаний з урахуванням господарських потреб і можливостей основних контрагентів і зацікавлених осіб, а також особливостей регіональних і національних ринків у частині емісії банківських карток і цільових показників щодо кількості приймаючих їх підприємств;

ставки міжбанківських комісій:

ставки міжбанківської комісії, що встановлюються платіжними системами «Mastercard» та «Visa», є однаковими для усіх банків-резидентів України. Проте, для різних типів карток визначаються різні розміри комісії. Як платіжна система «Visa», так і «Mastercard» пропонують різні розміри ставок міжбанківської комісії для споживчих карток

(для фізичних осіб) та комерційних карткових продуктів (для юридичних осіб). Такі карткові продукти є різними, оскільки спрямовані на різні категорії користувачів, які мають різні потреби;

при цьому, ставки міжбанківської комісії в подальшому поділяються за категорією торгово-сервісних підприємств. Кожна платіжна система самостійно визначає такі категорії для своїх споживчих та комерційних карткових продуктів (наприклад, комунальні послуги, державні платежі, транспортні послуги та інше);

узгоджені дії стосуються лише міжбанківських комісій для споживчих карток (включаючи усі підкатегорії);

середні ставки міжбанківських комісій, встановлені платіжними системами – учасниками узгоджених дій на сьогодні становлять [1,5-2,5] відсотка (залежно від категорії трансакції та виду картки);

разом із цим, після здійснення узгоджених дій, ставки міжбанківської комісії, що будуть встановлюватися платіжними системами «Mastercard» та «Visa» для споживчих карток для усіх сегментів не будуть перевищувати значень, передбачених у Меморандумі.

частки учасників узгоджених дій на задіяному ринку:

враховуючи, що Група «Visa» та Група «Mastercard» здійснюють діяльність на території України із надання послуг обробки платіжних трансакцій із платіжними картками та інформацію, викладену вище, задіяним ринком, у рамках вказаних узгоджених дій є ринок послуг карткових платіжних систем;

сукупна частка Групи «Visa» та Групи «Mastercard» на ринку послуг карткових платіжних систем за підсумками 2019-2020 років становить [99-100] відсотків;

конкурентами учасників узгоджених дій є: платіжна система «Простір», компанії «Union Pay International», «JCB International Co., Ltd.», «American Express»;

платіжна система «Простір» - це національна платіжна система, що управляється Національним банком України. Учасниками цієї платіжної системи є 36 банків та вона знаходиться в постійному розвитку;

«Union Pay International» - китайська платіжна система, яка діє в Україні з 2018 року. Українські банки здійснюють як еквайринг, так й емісію платіжних карток Union Pay;

«American Express» - американська платіжна система, яка діє в Україні з 2015 року. Наразі ряд українських банків пропонують послуги еквайрингу карток American Express, проте українські банки не пропонують емісії таких карток;

«JCB» - японська платіжна система, що вийшла на ринок України у квітні 2021 року, яка надаватиме в Україні послуги еквайрингу, видачі готівки та оплати товарів і послуг платіжними картками цієї платіжної системи;

разом із цим, за інформацією, наданою Національним банком України, 26 березня 2021 року Національним банком України зареєстровано внутрішньодержавну карткову платіжну систему «PaySystems» (ТОВ «Укркарт»), яка своєї діяльності ще не розпочала.

Разом із цим, за інформацією наданою під час проведеного опитування банківських установ: більшість банків відзначили достатність конкуренції на ринку послуг карткових платіжних систем.

Наслідки узгоджених дій.

За інформацією учасників узгоджених дій:

високі ставки комісії за еквайринг, що включає в себе міжбанківську комісію, можуть призвести до того, що торгово-сервісні підприємства перестануть приймати безготівкові платежі, оскільки це буде для них економічно недоцільно. Запланована ініціатива, шляхом

зменшення ставок міжбанківської комісії, дозволить відповідно зменшити ставку комісії за еквайринг для торгово-сервісних підприємств та тим самим дозволить торгово-сервісним підприємствам надалі приймати безготівкові платежі на комерційно прийнятних умовах;

міжбанківські комісії послідовно відстежуються та коригуються кожною платіжною системою окремо, іноді дещо збільшуються та іноді дещо знижуються, щоб забезпечити збалансованість економіки та цінності трансакцій для всіх сторін. Такі корективи дозволяють платіжній галузі розширити види платежів, які можуть здійснювати споживачі, наприклад, платежі за комунальні послуги та громадський транспорт;

при оптимальному встановленні міжбанківські комісії врівноважують двосторонній ринок, що є вигідним для всіх зацікавлених сторін у платіжній екосистемі. По суті, ринковий підхід до міжбанківської комісії обумовлює найбільш ефективну структуру цін завдяки тому, що платіжні платформи хочуть забезпечити максимально високу участь з обох сторін ринку. Такий підхід створює оптимальне використання мережі та найбільшу користь для учасників з обох сторін мережі;

окремо варто відзначити, що зниження ставок внутрішньодержавної міжбанківської комісії може також потенційно призвести до зменшення вартості товарів/послуг, оскільки торгово-сервісні підприємства можуть включати відповідні суми до вартості своїх товарів/послуг. Відтак кінцеві споживачі матимуть переваги від знижених цін на товари першої необхідності, презюмуючи, що банки-еквайри, а потім і торгово-сервісні підприємства, передаватимуть переваги від зменшення розмірів міжбанківської комісії їхнім клієнтам – держателям карток – шляхом зниження розміру еквайрингової комісії та, відповідно, цін на товари та послуги;

разом із тим, варто зазначити, що будь-яке зниження ставок міжбанківських комісій може негативно відобразитися на доходах банків-емітентів, що є важливим, оскільки банки-емітенти фінансують випуск карток та надання пов'язаних послуг та заохочень повністю або частково за рахунок надходжень від міжбанківських комісій. Відтак, різке зниження ставок міжбанківських комісій може потенційно призвести до поступової відмови банків від емісії платіжних карток. Проте здійснення заявлених узгоджених дій дозволить забезпечити адекватну компенсацію банкам-емітентам та створить належний баланс через збереження стимулів банкам-емітентам інвестувати в інноваційні платіжні продукти та послуги, що покращують доступність, зручність та безпеку цифрових платежів. При цьому, банки-емітенти зможуть продовжити здійснювати інвестиції в продукти та інфраструктуру, зберігаючи темпи зростання ринку та розширення безготівкових платежів;

запланована ініціатива передбачає поступове зниження ставок внутрішньодержавної міжбанківської комісії до оптимального рівня, що дозволить зменшити витрати торгово-сервісних підприємств на послуги еквайрингу (за умови зниження відповідних комісій банками-еквайрами) та при цьому забезпечити належний рівень компенсації банкам-емітентам, що дозволить їм надалі випускати картки та надавати держателям карток різноманітні заохочення (бонуси, кешбек, тощо);

очікуваними результатами запланованих узгоджених дій для учасників фінансових ринків є:

для банків-еквайрів: очікується, що зменшення розмірів міжбанківської комісії, що має бути сплачена банками-еквайрами, дозволить їм передати такі переваги їх клієнтам (торгово-сервісним підприємствам) шляхом зменшення ставок комісії, яку торгово-сервісні підприємства сплачують банкам-еквайрам, і таким чином зменшить витрати існуючих клієнтів та буде сприяти збільшенню нових клієнтів;

для банків-емітентів: запропонований рівень ставок міжбанківської комісії дозволить, з одного боку, покрити їхні витрати та ризики, пов'язані із випуском карток, та залучити більшу кількість держателів карток (шляхом різноманітних програм та відсутністю/низькими ставками комісій за обслуговування карток) та заохотити їх користуватися картками під час покупок в торгово-сервісних підприємствах (які в результаті матимуть переваги від збільшеної кількості трансакцій), а також інвестувати в інновації, безпеку, протидію шахрайству та ефективність обслуговування платежів, тощо, а з іншого боку –

заохочуватиме оптимізацію витрат, подальше вдосконалення бізнес-процесів та покращення їх ефективності для забезпечення максимального рівня конкурентоспроможності банків-емітентів та їх пропозицій держателям карток;

для торгово-сервісних підприємств: очікується, що запланована ініціатива зможе призвести до зменшення витрат для таких суб'єктів, презумуючи, що банки-еквайри повністю або частково передаватимуть переваги від зменшення розмірів міжбанківської комісії їх клієнтам (торгово-сервісним підприємствам). Це задовольнить потреби торгово-сервісних підприємств та зменшить витрати на еквайринг, що є необхідним для максимізації кількості безготівкових трансакцій та сприяння розвитку ринку безготівкових платежів в Україні, і при цьому дозволить забезпечити баланс між інтересами усіх учасників ринку. Також, оптимальний рівень ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій, дозволить банкам-емітентам надалі випускати картки та надавати держателям карток різноманітні заохочення, що для торгово-сервісних підприємств означає потенційне зменшення витрат на обслуговування готівки та розширення кола покупців та вартості виручки (зокрема, за рахунок доступу та кредитних ліній та інших позик, що доступні держателям карток). Наразі лише 38 відсотків малого та середнього бізнесу в Україні надають клієнтам можливість оплати за товари та послуги безготівково. Завдяки збільшенню доступності послуг еквайрингу більше торгово-сервісних підприємств зможуть приймати безготівкові платежі та потенційно заощаджувати на обслуговуванні готівки та розширити клієнтську базу та обсяг виручки;

для держателів карток: безготівкові платежі є зручними для споживачів, оскільки вони забезпечують більш безпечно здійснення платежів, ефективніший розрахунок на касі, кращий контроль над витратами та плануванням бюджету, а також ряд вигідних бонусів, таких як кешбек та інші програми лояльності, які вони можуть продовжувати отримувати від банків-емітентів. Відсутність оптимальної ставки міжбанківської комісії може призвести до ринкової неспроможності (кризи), за якої власники карток не зможуть оплачувати своїх покупок у багатьох точках продажу та змушені будуть використовувати лише готівку. Запланована ініціатива покликана попередити виникнення такої ситуації на ринку;

варто окремо зазначити, що з початку пандемії коронавірусу COVID-19 роль безготівкових платежів значно зросла. Можливість здійснити оплату в точках продажу безконтактно за допомогою безконтактної картки, телефону, а також можливість здійснити безконтактну оплату за допомогою Apple Pay та Google Pay, дає можливість мінімізувати контакт при здійсненні купівлі, а відтак, потенційно зменшити ризик передачі вірусу. Окрім цього, в умовах локдауну безготівкові платежі дозволяють споживачам оплачувати товари та послуги онлайн, що є неможливим за умови використання готівки. Це є вигідним як для споживачів, які можуть не виходити з дому для придбання необхідних їм товарів, а також і для торгово-сервісних підприємств, які мають змогу продовжувати продавати свої товари в умовах локдауну;

для держави: очікується, що заплановані узгоджені дії забезпечать надання послуг еквайрингу більш доступними для торгово-сервісних підприємств, а відтак сприятиме збільшенню кількості безготівкових платежів. Збільшення кількості безготівкових платежів є важливим для розвитку економіки України. Готівкові платежі є анонімними та їх неможливо відслідкувати, завдяки чому готівка використовується у злочинах, включаючи хабарі, ухилення від сплати податків, підробку купюр, корупцію та фінансування тероризму. За результатами дослідження української економіки¹, 846 млрд гривень або 23,8 відсотка від офіційного ВВП за 2018 рік, перебувало в тіні. Оцінювані втрати доходу до державного бюджету України від сплати ПДВ та податку на доходи юридичних осіб через готівкову тіньову економіку становили 3,46 відсотка ВВП (123 млрд грн), а через пасивну складову готівкової тіньової економіки – 2,52 відсотка ВВП (90 млрд грн);

¹ <https://bank.gov.ua/ua/news/all/doslidjennya-tinovoyi-ekonomiki-v-ukrayini--mayje-chvert-vvp--abo-846-mlrd-griven--perebuvaye-v-tini#2>

досвід розвитку електронних платежів у різних країнах Європи підтверджує їх позитивний вплив на економіку та рівень її прозорості. Безготівкові платежі легко відслідкувати, що ускладнює приховування доходів, ухилення від сплати податків, приховування операцій на чорному ринку, а відтак безготівкові платежі забезпечують доходи до державного бюджету.

У ході розгляду справи Комітетом було проведено опитування суб'єктів господарювання, на яких буде мати вплив підписання Меморандуму, а саме: банківські установи, торгово-сервісні підприємства.

Інформація, отримана від банківських установ:

Деякі з банків виявили занепокоєння щодо зниження граничного розміру ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій в Україні. Оскільки, за інформацією банків, банк інвестує кошти, отримані як дохід від внутрішньодержавних міжбанківських комісій у розвиток платіжних інструментів для збільшення безготівкових розрахунків, постійно займається стимулюванням клієнтів користуватися безготівковими платіжними інструментами та проводить різноманітні акції та довгострокові програми лояльності. У разі зниження міжбанківської комісії міжнародними платіжними системами, банк, який переважно виступає у ролі банка-емітента платіжних карток, втратить значну частку доходу від напрямку розвитку платіжних карток, що призведе до необхідності компенсувати дані витрати за рахунок введення додаткових комісій для клієнтів банку та / або зменшення витрат на програми лояльності, скорочення інвестицій у розвиток безготівкових платежів, скорочення кількості послуг для клієнтів, зменшення програми кешбек, бонусних програм, введення плати за випуск карток. Ці дії можуть негативно вплинути на розвиток безготівкового розрахунку в цілому в країні, створення тенденції зростання частки готівкових розрахунків.

Проте, відповідно до інформації наданої:

ПАТ «БАНК ВОСТОК»: у разі зниження міжбанківської комісії платіжними системами перевагою для банку є можливість планувати дохід від традиційного бізнесу – емісії карток, не змінюючи суттєво бізнес-відносин з користувачами і не переносячи оплату послуг на користувача;

АТ КБ «ПРИВАТБАНК»: ставки інтерчейндж відображають стан розвитку ринку безготівкових платежів, зокрема, рівень розвитку інфраструктури ринку, ступінь проникнення безготівкових розрахунків, рівень продуктивності емітентів карток і мають змінюватися еволюційно в міру підвищення ефективності ринку. Запропоноване поступове зниження ставок інтерчейндж є збалансованим і сприятиме доступності послуг еквайрингу для більшої кількості торговців. Певне зменшення доходності банків може бути компенсовано збільшенням кількості споживачів послуг завдяки зниженню вартості послуг еквайрингу, зростанням обсягу ринку послуг еквайрингу завдяки зростанню кількості трансакцій, їх середнього розміру і в цілому обсягу безготівкових платежів, а також підвищенням продуктивності банків-емітентів. Це може дозволити зберегти наявні переваги для ринку і суспільства в цілому, які забезпечує інтерчейндж, зокрема, програми лояльності, подальше динамічне зростання масштабу ринку безготівкових платежів, як економічну передумову для поступового зниження цін на послуги еквайрингу для торговців, підвищення якості різноманітності сервісів, досягнення поставлених державою цілей збільшення частки безготівкових платежів.

Відповідно до інформації, наданої Національним банком України:

хоча комісія інтерчейндж не встановлюється для суб'єктів господарювання – торговців, а стосується лише банків-емітентів та банків-еквайрів, проте комісія інтерчейндж є вагомим складовою в загальній вартості обслуговування суб'єктів господарювання – торговців банками-еквайрами;

значне зниження розміру міжбанківської комісії впливатиме на дохідність банків-емітентів, тому банки-емітенти будуть змушені перебудувати свої бізнес-моделі. Будуть переглянуті програми стимулювання держателів платіжних карток (кешбек і подібні), поступово будуть переглянуті умови ведення поточних рахунків. Власники поточних рахунків у банках (користувачі платіжних карток), отримавши сигнал від банків-емітентів, що користування цими послугами вартує коштів, поступово почнуть оптимізувати власні витрати – зменшувати кількість рахунків у різних банках. Це підвищить конкуренцію між банками-емітентами за клієнтів;

запропонований у Меморандумі рівень міжбанківської комісії дозволить додати економічних стимулів суб'єктам господарювання для збереження та розвитку мережі з приймання платіжних карток за рахунок зниження доходів банків-емітентів і, при цьому, забезпечити збереження доходів банків-емітентів на рівні, який помірно вплине на підвищення вартості послуг для держателів платіжних карток;

разом із цим, для банків-еквайрів перевагою від зниження платіжними системами розміру міжбанківської комісії буде швидке зниження розмірів їх комісій за послуги еквайрингу для суб'єктів господарювання, що у свою чергу матиме вплив на попит зі сторони торговців на використання платіжних пристроїв для здійснення безготівкових операцій. Як наслідок це зможе дозволити банкам-еквайрам залучати до обслуговування більшу кількість суб'єктів господарювання.

Одночасно, відповідно до інформації наданої учасниками узгоджених дій:

міжбанківські комісії застосовуються для забезпечення балансу між витратами банків-емітентів та банків-еквайрів, пов'язаними з емісією та прийомом платіжних карток та, в результаті, витрат торгово-сервісних підприємств та держателів карток. Високі ставки міжбанківських комісій та, як результат, комісій за еквайринг, можуть призвести до відмови торгово-сервісних підприємств приймати безготівкові платежі, оскільки це буде для них економічно недоцільним;

хоча будь-яке зменшення міжбанківських комісій неминуче призведе до зменшення доходу емітентів, запланований рівень міжбанківських комісій є збалансованим та дозволить, з одного боку покрити ризики та витрати пов'язані із випуском карток та залучити більше держателів карток (шляхом різних програм лояльності та відсутністю/низькими ставками комісій за обслуговування карток, що сплачуються держателем картки на користь банку, що випустив картку), заохотити їх користуватися картками під час покупок у торгово-сервісних підприємствах (які в результаті матимуть переваги від збільшеної кількості трансакцій), а також інвестувати в інновації, безпеку, протидію шахрайству та ефективність обслуговування платежів тощо, а з іншого боку – заохочуватиме оптимізацію витрат, подальше вдосконалення бізнес-процесів та покращення їх ефективності для забезпечення максимального рівня конкурентоспроможності банків-емітентів та їх пропозицій держателям карток. Неспроможність імплементувати дії, передбачені Меморандумом, може знеохотити торгово-сервісні підприємства приймати картки від держателів карток та в довгостроковій перспективі призвести до значного сповільнення або неспроможності ринку безготівкових споживчих платежів. Такий результат так само не буде сприятливим і для банків-емітентів;

разом із цим, нижчі ставки міжбанківських комісій за трансакцію будуть частково компенсовані за рахунок збільшення використання та прийому карток;

Меморандум встановлює лише верхній ліміт ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій та не фіксує рівня ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій, що означає, що заявники та інші платіжні системи, які можуть вирішити приєднатися до Меморандуму в майбутньому, можуть встановлювати інші, нижчі, ставки. Також, інші платіжні системи є вільними не приєднуватись до Меморандуму та встановлювати їхні відповідні рівні ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій (вищі або нижчі за ті, що передбачені Меморандумом), а відтак можуть мати конкурентну перевагу в конкуренції за банки-емітенти. Окрім цього, заявники продовжуватимуть

конкурувати щодо їхніх послуг та продовжуватимуть визначати свої відповідні ціни незалежно;

разом із цим, зменшення міжбанківських комісій у Європейському Союзі призвело до покращення позицій інших національних платіжних систем;

крім цього, Меморандум не стосується інших товарів та послуг, щодо яких платіжні системи конкурують між собою (такі як ліцензійні, трансакційні комісії);

незалежно від існування Меморандуму, інші платіжні системи можуть у будь-який час вільно визначати свої відповідні рівні ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій на тому ж рівні, що передбачений Меморандумом, або навіть на вищому рівні (що може забезпечити їм конкурентну перевагу в конкуренції за банки-емітенти) чи на нижчому рівні (що може забезпечити їм конкурентну перевагу в конкуренції за банки-еквайри). Також, банки можуть встановлювати власні ставки внутрішньодержавних міжбанківських комісій у двосторонніх договорах;

слід також зазначити, що Меморандум є відкритий до приєднання будь-якою платіжною системою. Інші учасники ринку можуть у будь-який момент приєднатися до Меморандуму;

одночасно, звертаючись до практики ЄС, варто також звернути увагу на позитивні результати, яких вдалося досягти шляхом поступового зниження розміру міжбанківської комісії в Іспанії. Зокрема, за період з 1997 по 2007 роки у цій країні було реалізовано декілька ініціатив спрямованих на зменшення розміру відповідної комісії. Відповідним дослідженням було підтверджено, що споживачі та торгово-сервісні підприємства отримали вигоду від зменшення розміру міжбанківської комісії, оскільки збільшення рівня приймання карток торгово-сервісними підприємствами призвело до ширшого розповсюдження та використання платіжних карток. Крім того, валовий дохід банків-емітентів та банків-еквайрів збільшився, оскільки менший розмір міжбанківської комісії збільшив загальну кількість трансакцій. Дохід від збільшення кількості трансакцій компенсував для банків-емітентів зменшення доходу від кожної окремої трансакції.

Разом із цим, на думку майже всіх опитаних банківських установ здійснення заявлених узгоджених дій не матиме антиконкурентних наслідків, зокрема:

АТ «БАНК ФОРВАРД» вважає, що поступове зниження ставки інтерчейндж буде стимулювати розвиток конкуренції, розширення можливостей для появи на ринку нових інструментів безготівкових розрахунків та платежів.

АТ «Укргазбанк» надало інформацію, що Меморандум є більш прийнятною альтернативою законодавчого обмеження граничного розміру комісії інтерчейндж, яка матиме менш негативні наслідки для ринку послуг карткових платіжних систем. З січня 2021 року вже почався процес ринкового зниження ставок інтерчейндж. Подальше поступове їх зниження було схвалено учасниками ринку, як органічний, еволюційний рух до зниження фінансового навантаження на осіб, які здійснюють розрахунки з використанням платіжних карток. При цьому зниження доходів буде компенсовано зростанням обсягів безготівкових розрахунків, які є трендом останніх років. Це дозволить зберегти прибутковість на поточному рівні та водночас залишити звичні умови для клієнтів.

Відповідно до інформації наданої Національним банком України:

антиконкурентних наслідків узгоджених дій на ринку послуг карткових платіжних систем не передбачається, оскільки:

- узгодженими діями встановлюється верхня межа комісії інтерчейндж. Карткові платіжні системи, які підписали Меморандум, будуть мати можливість і надалі встановлювати ставки для різних продуктів та платіжних ситуацій на різному рівні і конкурувати між собою. Це збереже конкуренцію на ринку та буде сприяти усвідомленню усіма його учасниками реального рівня ставок міжбанківських комісій, розмір яких має прямий вплив на вартість послуг еквайрингу для суб'єктів господарювання;

- Національний банк України планує публікувати інформацію про розмір середньозваженої ставки комісії інтерчейндж для забезпечення прозорості ставок та підвищення відповідальності діям всіх учасників ринку.

Також, відповідно до інформації, наданої банківськими установами у разі зниження платіжними системами розміру міжбанківських комісій, банками-еквайрами буде знижено тарифи на послуги еквайрингу для суб'єктів господарювання, які у свою чергу можуть знизити ціни на товари та послуги.

Щодо інформації наданої торгово-сервісними підприємствами:

жоден із суб'єктів господарювання – торгово-сервісних підприємств не надав заперечень щодо здійснення запланованих узгоджених дій. Разом із цим, деякі з них вважають, що узгоджені дії матимуть позитивний вплив на ринок послуг карткових платіжних систем в Україні;

за інформацією:

ТОВ «ЮСК УКРАЇНА»:

витрати на послугу еквайрингу є, безумовно, значною статтею, що включена у калькуляцію ціни на товари, витрати на еквайринг бюджетуються і контролюються окремою статтею. Зниження граничного розміру ставок міжбанківських комісій, безумовно, вплине на рівень цін, і в сьогоденній ситуації уповільнить їх зростання;

ТОВ «Епіцентр К»:

товариство не здійснює постатейної калькуляції витрат при визначенні ціни товару, проте суттєва зміна вартості еквайрингу впливатиме на загальні витрати товариства та, відповідно, може або безпосередньо, або опосередковано (через акції, знижки та ін.) вплинути на ціну товарів, що пропонуються для реалізації кінцевим споживачам;

при зменшенні витрат на еквайринг торговці будуть мати можливість суттєво збільшити витрати на реалізацію програм лояльності для кінцевих споживачів з використанням всіх доступних інструментів стимулювання збуту товарів (рекламні компанії, акції, знижки, розстрочка оплати товарів та інше), а в деяких випадках – знизити ціни на окремі категорії товарів.

Отже, позитивний ефект узгоджених дій полягає у збереженні обсягу безготівкових розрахунків та потенційному збільшенні кількості трансакцій із використанням платіжних карток.

Заявники очікують, що заплановані узгоджені дії дозволять забезпечити баланс між інтересами всіх учасників ринку та матимуть позитивний ефект, оскільки сприятимуть: інвестиціям банків-емітентів в інноваційні платіжні продукти та послуги, що покращують доступність, зручність та безпеку цифрових платежів; удосконаленню платіжної інфраструктури та розширенню можливостей приймання цифрових платежів; збереженню або збільшенню числа підприємств, які приймають платіжні картки; збереженню або покращенню пропозиції вартості платіжних карток і збільшенню їх доступності для кінцевих споживачів.

Хоча деякі з банків виявили занепокоєння щодо зниження граничного розміру ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій в Україні, ця інформація спростовується інформацією, наданою Національним банком України, іншими банками та заявниками.

Разом із цим, торгово-сервісні підприємства не надали заперечень щодо здійснення запланованих узгоджених дій.

Перспективи та тенденції розвитку задіяного ринку.

Відповідно до інформації наданої Національним банком України:

найближчим часом можуть з'явитися альтернативні платіжні послуги. Учасники платіжного ринку будуть не обмежені у виборі платіжних систем чи інших технологічних партнерів для створення і розвитку власних платіжних продуктів і надання платіжних послуг. Відповідно для окремих учасників ринку фокус конкуренції може зміститися в сторону якості послуг, що надаються, та задоволення потреб клієнтів. Окрім цього, може посилитися урізноманітнення використання тих чи інших платіжних інструментів (наприклад, ініціювання оплати за товар або послугу через QR-код);

стратегією розвитку фінансового сектору України до 2025 року передбачено створення Національним банком України Системи миттєвих платежів, яка буде надавати можливість клієнтам здійснювати оплату товарів та послуг безпосередньо з банківських рахунків без використання платіжних карток. Наразі Національний банк України активно співпрацює з банками над створенням концепції Системи миттєвих платежів і підтверджує зацікавленість банків та небанківських фінансових установ у її створенні та подальшому використанні.

Позитивний ефект від здійснення заявлених узгоджених дій.

Хоча Меморандум фактично передбачає встановлення визначених граничних розмірів ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій в Україні щодо споживчих платіжних реквізитів учасниками узгоджених дій, проте:

- Меморандум є відкритим для приєднання усіх учасників ринку;
- незалежно від існування Меморандуму, інші платіжні системи можуть у будь-який час вільно визначати свої відповідні рівні ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій на тому ж рівні, що передбачений Меморандумом, або навіть на вищому чи на нижчому рівні;
- банки можуть встановлювати власні ставки внутрішньодержавних міжбанківських комісій у двосторонніх договорах між банком-емітентом та банком-еквайром;
- Меморандум встановлює лише верхній ліміт ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій та не фіксує рівень ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій.

Отже, здійснення узгоджених дій не спотворює конкуренції на ринку послуг карткових платіжних систем та не призводить до жодних інших негативних наслідків.

Враховуючи викладене, заявлені узгоджені дії не призводять до антиконкурентних наслідків і не підпадають під визначення антиконкурентних узгоджених дій встановлене статтею 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Разом із цим, заявниками надано інформацію, яка свідчить про наявність позитивного ефекту від здійснення заявлених узгоджених дій, які сприятимуть:

удосконаленню придбання та реалізації товарів:

запланована ініціатива, шляхом зменшення ставок внутрішньодержавної міжбанківської комісії, дозволить більш ефективно розподілити витрати, пов'язані із забезпеченням можливості здійснення платежу між учасниками ринку, забезпечуючи тим самим максимізацію кількості безготівкових трансакцій та сприяння розвитку ринку безготівкових платежів в Україні;

безготівкові платежі забезпечують сучасне, більш зручне та ефективне придбання та реалізацію товарів. Держателі карток та торгово-сервісні підприємства отримують вигоду від оплати картками, оскільки прямий доступ до поточних рахунків та кредитних ліній, що надаються банками-емітентами, дозволяють держателям карток здійснювати більше покупок у тому числі на більшу вартість. Також, при карткових платежах торгово-сервісні

підприємства отримують гарантії платежу у випадку шахрайства або заборгованості держателя картки від банку-емітента;

окрім цього, безготівкові розрахунки є більш безпечними та швидкими та є дешевшими порівняно з вартістю обслуговування готівки як для торгово-сервісних підприємств, так і для споживачів;

також варто зазначити, що кінцеві споживачі можуть потенційно отримати справедливу частину економічних переваг у формі зниження цін у довгостроковій перспективі. Відповідно до Дослідження щодо застосування Регламенту про міжбанківські комісії, підготовленого Ernst & Young та Copenhagen Economics у 2020 році на замовлення Європейської Комісії: зміни у витратах на карткові платежі, наприклад, зміни у ставках міжбанківських комісій, так само як й інші незначні зміни у витратах, рідко самі по собі призводять до змін цін, проте такі зміни у витратах акумулюються та, разом з іншими змінами у витратах, з часом призведуть до змін у цінах;

варто окремо відмітити важливість розвитку безготівкових платежів в умовах пандемії. З початку пандемії коронавірусу COVID-19 роль безготівкових платежів значно зросла. Можливість здійснити оплату в точках продажу безконтактно за допомогою безконтактної картки, телефону, а також можливість здійснити безконтактну оплату за допомогою Apple Pay та Google Pay, дає можливість мінімізувати контакт при здійсненні купівлі, а відтак потенційно зменшити ризик передачі вірусу. Окрім цього, в умовах карантинних обмежень безготівкові платежі дозволяють споживачам оплачувати товари та послуги онлайн, що є неможливим за умови використання готівки. Це є вигідним як для споживачів, які можуть не виходити з дому для придбання необхідних їм товарів, а також для торгово-сервісних підприємств, особливо малих та середніх, які мають змогу продовжувати безпечно продавати свої товари в умовах карантинних обмежень. [Інформація визначена заявниками, як інформація з обмеженим доступом];

розвитку малих та середніх підприємств:

очікується, що запланована ініціатива зможе призвести до зменшення витрат для малих та середніх підприємств, презюмуючи, що банки-еквайри повністю або частково передаватимуть переваги від зменшення розмірів міжбанківської комісії на їхніх клієнтів (торгово-сервісним підприємствам). Доступність безготівкових платежів є важливим аспектом для розвитку малого та середнього бізнесу в Україні, оскільки безготівкові платежі несуть низку переваг для таких торгово-сервісних підприємств порівняно із готівкою, а саме:

- потенційне зменшення витрат на обслуговування готівки та підвищення безпеки торгових точок (зменшення витрат на інкасацію готівки, забезпечення охорони місць її зберігання, а також зниження ризику неправомірного заволодіння готівкою), прозорість ведення бізнесу, що є позитивним як з точки зору повернення інвестицій, так і для адміністрування оподаткування. Це актуально як для великих торгових мереж, так і для дрібної торгівлі (кафе та ін.). [Інформація визначена заявниками, як інформація з обмеженим доступом].

- збільшення виручки та кола покупців, зокрема за рахунок доступу до кредитних ліній та інших позик, що доступні держателям карток, та які не доступні при розрахунках готівкою. При цьому, в таких випадках торгово-сервісне підприємство отримує гарантію того, що з ним розрахуються за товар / послугу, оскільки банк, що випустив картку, несе будь-який ризик шахрайства при розрахунку карткою. [Інформація визначена заявниками, як інформація з обмеженим доступом]. При цьому більшість українських споживачів хотіла би мати більше можливостей безготівкової оплати в маленьких магазинах, кіосках, прилавках, базарах, салонах краси та інших малих та середніх торгово-сервісних підприємствах;

- подальший розвиток інфраструктури малих та середніх підприємств, які продають свої товари та послуги через Інтернет, як на пряму, так і через торговельні платформи (платформи, що пропонують зокрема товари та послуги малого і середнього бізнесу, у тому числі вітчизняних виробників). Відомо, що велику кількість товарів можна придбати сьогодні через Інтернет дешевше, ніж у традиційному магазині. Великі мережі самі часто

пропонують свої ж товари в Інтернет-магазинах дешевше, аніж у своїх звичайних точках торгівлі. Все це тому, що на забезпечення торгівлі в Інтернеті витрачається значно менше коштів, за відсутності необхідності платити за оренду торгових точок, обслуговування готівки, і так далі. При цьому бар'єри для вступу на ринок торгівлі через Інтернет зазвичай менші, ніж у традиційній торгівлі;

- в умовах пандемії безготівкові платежі відіграють значну роль для розвитку українських малих та середніх підприємств, які завдяки можливості розраховатися безготівково мають змогу продовжувати продавати свої товари та послуги в умовах карантинних обмежень. Зокрема, можливість здійснення безготівкових розрахунків в ресторанах, кав'ярнях, невеликих магазинах та інших малих та середніх підприємствах мінімізує фізичні контакти і відтак зменшує ризик передачі вірусу;

економічному розвитку України:

очікується, що запланована ініціатива зробить послуги еквайрингу більш доступними для торгово-сервісних підприємств, а відтак потенційно сприятиме збільшенню кількості безготівкових платежів;

збільшення кількості безготівкових платежів є важливим для розвитку економіки України в цілому, оскільки безготівкові платежі забезпечують доходи до державного бюджету. Готівкові платежі є анонімними та їх неможливо відслідкувати, завдяки чому готівка використовується у злочинах, включаючи хабарі, ухилення від сплати податків, підробку купюр, корупцію та фінансування тероризму. У свою чергу, безготівкові платежі легко відслідкувати, що ускладнює приховування доходів, ухилення від сплати податків, приховування операцій на чорному ринку, а відтак безготівкові платежі забезпечують доходи від податків до державного бюджету;

збільшення кількості безготівкових платежів є важливим для розвитку економіки України. За результатами дослідження української економіки (як більш детально зазначено вище), 846 млрд грн або 23,8 відсотка від офіційного ВВП за 2018 рік, перебувало в тіні. Оцінювані втрати доходу до державного бюджету України від сплати ПДВ та податку на доходи юридичних осіб через готівкову тіньову економіку становили 123 млрд грн, а через пасивну складову готівкової тіньової економіки – 90 млрд грн;

досвід розвитку електронних платежів у різних країнах Європи підтверджує їх позитивний вплив на економіку та рівень її прозорості. Загалом на зменшення тіньової економіки може впливати запровадження здійснення соціальних виплат виключно у безготівковій формі, податкових пільг, встановлення торговельних POS-терміналів представниками малого та середнього бізнесу, а також додаткове стимулювання торговців та споживачів до проведення безготівкових розрахунків. Так, попередні дослідження у європейських країнах підтверджують, що збільшення частки безготівкових платежів на 100 відсотків сприяє зменшенню рівня тіньової економіки на 0,6 - 3,7 відсотка від ВВП, а державні доходи збільшуються на 0,1 - 0,8 відсотка від ВВП досліджуваних країн. Збільшення частки безготівкових розрахунків опосередковано сприятиме зниженню вартості кредитування населення та бізнесу, подальшому прогресу валютної лібералізації. Від прозорого ведення бізнесу зростатиме також база оподаткування, тобто відбудеться зростання надходжень до державного бюджету. Також зменшення частки готівкового обігу на користь безготівкового є необхідним для підвищення доступності та рівня користування фінансовими послугами та розвитку цифрової економіки, що є одними із пріоритетів НБУ відповідно до Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року;

окремо варто зазначити, що ЄС робить значні кроки до створення єдиного цифрового ринку, що включає серед іншого розвиток суспільства безготівкових платежів. З 2015 року, торгово-сервісні підприємства в ЄС значно збільшили прийом карткових платежів, як з точки зору кількості POS-терміналів, так і кількості торгових точок, що приймають карткові платежі. В цілому прийом карток в ЄС збільшився на 48 відсотків з 2014 по 2018 рік. Водночас, за даними НБУ, на червень 2021 р. кількість POS-терміналів в Україні з розрахунку на 1 млн населення становила 10 200 у першому кварталі 2021 року, що вдвічі

менше ніж у Польщі в 2020 р. Тому забезпечення доступних безготівкових платежів в Україні є необхідним для наближення до стандартів ЄС, у тому числі стандартів Єдиного цифрового ринку ЄС;

також варто відзначити, що збільшення кількості безготівкових трансакцій також пришвидшує товаро-грошовий обіг, що є одним із ключових факторів розвитку економіки в цілому, оскільки пришвидшує реінвестиції у бізнес та надходження до бюджету.

Висновки.

Отже, враховуючи що:

заплановані узгоджені дії спрямовані на визначення ефективного розміру ставок міжбанківської комісії (інтерчейндж), що дозволить усім учасникам ринку належно брати участь у ринку безготівкових платежів, а саме: зниження ставок стандартної внутрішньодержавної комісії та встановлення їх на такому рівні, що продовжить підтримувати баланс між інтересами банків-емітентів та банків-еквайрів та, як наслідок, держателів карток та торгово-сервісних підприємств;

метою підписання Меморандуму є необхідність покращити ефективність та розширити сферу застосування цифрових платежів, попередити кризу на ринку безготівкових платежів та сприяти збільшенню безготівкових карткових платежів;

Меморандум встановлює лише верхній ліміт ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій та не фіксує рівня ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій;

Меморандум є відкритим для приєднання усіх учасників ринку, а саме: операторів платіжних систем, що присутні на ринку України та інших учасників;

негативних наслідків для конкурентів учасників узгоджених дій не передбачається, зокрема враховуючи те, що незалежно від існування Меморандуму, інші платіжні системи можуть у будь-який час вільно визначати свої відповідні рівні ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій на тому ж рівні, що передбачений Меморандумом, або навіть на вищому чи на нижчому рівні;

банки можуть встановлювати власні ставки внутрішньодержавних міжбанківських комісій у двосторонніх договорах між банком-емітентом та банком-еквайром;

здійснення узгоджених дій матиме позитивний ефект, а саме: сприятиме удосконаленню придбання та реалізації товарів, розвитку малих та середніх підприємств, економічному розвитку України,

заявлені узгоджені дії не призводять до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції на товарних ринках України.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 31 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Положенням про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання, затвердженим розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 лютого 2002 року № 26-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 7 березня 2002 року за № 238/6526 (зі змінами), Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Надати дозвіл компанії «Mastercard Europe S.A.» (м. Ватерлоо, Бельгія) і компанії «Visa International Service Association» (м. Фостер-Сіті, Каліфорнія, США) на узгоджені дії у вигляді зменшення розміру внутрішньодержавних міжбанківських комісій, які визначаються платіжною організацією платіжної системи щодо відповідних споживчих

платіжних облікових реквізитів, які сплачуються еквайром на користь емітента, в Україні, що буде реалізоване у формі Меморандуму про сприяння конкурентному платіжному ринку в Україні між компанією «Mastercard Europe S.A.» (м. Ватерлоо, Бельгія), компанією «Visa International Service Association» (м. Фостер-Сіті, Каліфорнія, США) і Національним банком України.

Голова Комітету

О. ПІЩАНСЬКА